

Tynki barwione w masie Optosan na przykładach zabytkowych elewacji w Poznaniu

Kolorystyka historycznych elewacji od wielu lat pozostaje najważniejszym problemem prac renowacyjnych przy zabytkowej architekturze. Obecnie główną technologią materiałów wykończeniowych są farby elewacyjne.

Mimo dominującej roli farb, wśród najważniejszych obiektów konserwowanych w ostatnich latach występowały także elewacje, przy których kolor uzyskiwano bezpośrednio w warstwie tynku. Barwiona zaprawa mineralna daje zupełnie inne możliwości estetyczne, których nie da się uzyskać w technikach malarskich.

Tynki barwione w masie mogą być jednak bardzo zróżnicowane zarówno w technologii materiałów, jak i metodach wykonania. W ofercie firmy Huggard-Optolith znajduje się kilka najważniejszych rozwiązań materiałowych, które zależnie od estetyki obiektu mogą być do niego dostosowane. Przykładem zastosowania dekoracyjnych technik tynkarskich są dwie realizacje elewacji poznańskich pochodzących z różnych epok i całkowicie odmiennych estetycznie.

Pierwszy to tzw. budynek Raczyńskiego na Górze Przemysła 1, obecnie siedziba

Muzeum Sztuk Użytkowych, Oddział Muzeum Narodowego. Budynek wznosił Kazimierz Raczyński w 1783 roku na zachowanych murach dawnego zamku z XIII i XIV wieku. Niestety uległ zniszczeniu podczas wojny w 1945 roku. W latach 1955–1965 odbudowano jedynie gmach Raczyńskiego. W ostatnich latach zrekonstruowano cały kompleks zamkowy, w skład którego wchodzi budynek muzeum. Renowację elewacji prowadzono w 2013 roku i zdecydowano się na jej wykończenie tynkiem barwionym w masie w technice zacieranej na gładko. Do tego celu po wielu próbach kolorystycznych firma Huggard-Optolith przygotowała fabryczny wapienno-trassowy tynk końcowy Optosan TrassFeinputz w ciemnoczerwonym kolorze. Ten trudny kolor na dużej powierzchni bez podziałów, przy technice bardzo wrażliwej na warunki atmosferyczne powodował, iż przy nakładaniu tynku

Elewacja budynku
Raczyńskiego
zrekonstruowana
w tynkach barwionych
w masie Optosan
TrassFeinputz.

zostawały charakterystyczne ślady narzędzi po zacieraniu tzw. „dniówki”. Dlatego po wykonaniu prac tynkarskich dodatkowo nałożono laserunki scalające farbami w tym samym kolorze. W efekcie uzyskano jednolitą, ale żywą kolorystycznie elewację.

Drugim przykładem jest znacznie młodszy budynek Publicznego Gimnazjum Katolickiego im. Św. Stanisława Kostki przy ul. Głogowskiej 92. Wybudowano go w 1926 roku z inicjatywy ks. Piotrowskiego. Tu także zdecydowano się na wykończenie elewacji w tynkach barwionych, ale zastosowano technologię tynków cyklinowanych. Przy tynkach zacieranych ich grubość sięga zaledwie kilku milimetrów, tymczasem cyklina to wyprawa mająca nawet ok. 2 cm. Tutaj efekt końcowy uzyskiwany jest nie przez zatarcie, ale zdrapywanie – „cyklinowanie” grubej warstwy wyprawy przy użyciu specjalnego skrobaka, najczęściej deszczółki drewnianej nabitej gwoździami. Cyklinowanie powoduje wyłuskiwanie poszczególnych ziaren z powierzchni zaprawy. Dzięki temu uzyskuje się przestrzenną, bardzo ostrą strukturę. W pracach przy gimnazjum wykorzystano specjalnie przygotowaną w kolorze i uziarnieniu wyprawę Optosan KratzPutz. Technologia jest stosunkowo młoda i należy do grupy tynków szlachetnych, ale jest jedną z najbardziej trwałych i odpornych technik elewacyjnych. Jeśli doda się jeszcze możliwość modyfikacji wypraw błyszczącymi w słońcu łuskami miki, to otrzymujemy niezwykle efektowny efekt dekoracyjny. Obie elewacje są przykładem, iż kolorystyka i faktura elewacji zabytkowej winna być traktowana bardzo indywidualnie. Z kolei uzyskane efekty są dowodem, że i dzisiaj można, wykorzystując współcześnie produkowane

Zbliżenie elewacji Muzeum Archeologicznego w Krakowie. Powierzchnia tynku barwionego zacieranego na gładko. Widoczne charakterystyczne dla tej techniki „chmurki” – pozostawione ślady pracy narzędzi tynkarskich.

materiały, przy zaangażowanym laboratorium producenta i doświadczonej firmie konserwatorskiej, odwzorować pierwotny charakter zabytkowej elewacji.

Zbliżenie cokołu elewacji gimnazjum. Charakterystyczna ostroziarnista struktura tynku. Dzięki „cyklinowaniu” powierzchni uzyskano równą, jednolitą strukturę bez przebarwień i śladów narzędzi.

Robert Koprowicz

*Menadżer Produktu ds. Renowacji
Dyplomowany Konserwator i Restaurator
Dzieł Sztuki*

Publiczne Gimnazjum im. Św. Stanisława Kostki – elewacja główna po pracach renowacyjnych z użyciem wypraw tynkarskich Optosan KratzPutz.